

ESIPUHE

Työelämä on muuttunut viime vuosikymmeninä kauttaaltaan kiireisempään ja kuormittavampaan suuntaan. Tämä näkyy myös työntekijöiden äänen kuormittumisena ja äänioireiden lisääntymisenä. Yhteiskunta ja sen päättäjät eivät ole kuitenkaan pysyneet muutoksessa hereillä. Työntekijöiden ääniergonomiaan ja ennalta ehkäisevään koulutukseen ei ole panostettu riittävästi siitä huolimatta, että tieteellistä näyttöä riskitekijöiden vaikutuksesta äänentuottoon on kertynyt runsaasti. Edellisen laman aikaan esimerkiksi opettajakoulutuksesta lopetettiin äänenkäyttökoulutus lähes kokonaan. Osa opettajista edelleen jopa luulee, että äänen oireilu kuulu väistämättömänä osana heidän työhönsä. Myös lääkäreillä on melko yleisesti käsitys, että rasittunutta ääntä ei voi hoitaa muulla kuin levolla. Työntekijöiden lisääntyneet äänioireet näkyvät myös työterveydessä sekä foniatrien ja korvalääkärien vastaanotoilla potilasmäärien lisääntymisenä.

Euroopan laryngologien yhdistys määrittelee äänihäiriöpotilaiden tutkimisen perusmenetelmiksi potilaan itsearvioinnin, visuaalisen havainnoinnin kurkunpään tähystyksen avulla, kuulonvaraisen havainnoinnin sekä akustisen ja airodynaamisen mittaamisen. Suomalaisilla ääniklinikoilla kurkunpään tähystys, kuulonvarainen arviointi ja potilaan itsearviointi ovat yleisesti käytössä. Airodynaamista arviota ei tietävästi tällä hetkellä käytetä yhdessäkään ääniklinikassa Suomessa eikä akustisen analyysin käyttökään ole täysin systemaattista. Olen omassa työssäni Tampereen yliopistollisessa keskussairaalassa tallentanut kaikilta äänihäiriöpotilailta ääninäytteet nyt jo usean vuoden ajan ja tehnyt tallenteista akustisen äänianalyysin. Äänen tallennusta ja akustista analyysia käytetään klinikassamme kuntoutuksen seurannan menetelmänä sekä apuna äänihäiriön diagnostiikassa. Jo pelkkä tallenteiden käyttö potilaan seuraavilla vastaanotoilla on mainio työkalu kuntoutuksessa ja sen tuloksellisuuden arvioinnissa. Erityisen hyödyllisiä tallenteet ovat silloin, kun niitä kuunnellaan yhdessä potilaan kanssa. Kiireisellä klinikalla nopea akustinen analyysimenetelmä on kullan arvoinen. Belgialaiset kollegat ovat kehittäneet objektiivisen akustisen äänenlaatuindeksin (Acoustic Voice Quality Index = AVQI) juuri näihin tarpeisiin.

Tässä Puhe ja kieli -lehden teemanumerossa keskitytäänkin äänenlaatuindeksiin kolmen artikkelin voimin. Ensimmäinen artikkeli käsittelee äänitysolosuhteiden ja äänentuottotavan vaikutusta äänenlaatuindeksiin, toinen artikkeli käsittelee äänenlaatuindeksin version 03.01 validointia suomalaisille puhujille ja kolmas artikkeli arvioi äänenlaatuindeksin käyttöä terveäänisten puhujien kuormituksen ja palautumisen arvioinnissa. Teemanumerosta suuri kiitos kuuluu kaikille artikkelien kirjoittamiseen osallistuneille tutkijoille sekä vertaisarvioinnissa kontribuutionsa antaneille kollegoille.

Eliina Kankare

